

---

Boštjan UDOVIČ  
Fakulteta za družbene vede  
Univerza v Ljubljani

Darko Darovec  
**Vendetta in Koper 1686**  
Annales Press, Koper 2018,  
207 strani, 23,00 EUR  
(ISBN 978 9616732 406)

Vprašanje reševanja sporov je eno pomembnejših vprašanj sodobnih mednarodnih odnosov, saj v teoriji velja, da sta konec 19. stoletja in začetek 20. stoletja prinesla prve korake k mirnemu reševanju sporov. Ti procesi naj bi bili nekakšen rezultat naravnega razvoja mednarodne skupnosti, ki je v 19. stoletju postajala vse bolj kompleksna, hkrati pa tudi vse bolj fragmentirana. Vestfalski red in Napoleonova "napaka", ki je zbudila nacionalna čustva v Evropi, sta namreč povzročila, da je iz nekaj pomembnih akterjev, ki so v začetku 19. stoletja ustvarili ravnotežje moči, naenkrat nastala množica akterjev, ki so med seboj spletali različne odnose in tudi za reševanje sporov uporabljali različne tehnike. Ko so se tehnike mirnega reševanja sporov na dvostranski ravni pokazale kot neučinkovite, se je proces mirnega reševanja sporov premaknil na multilateralno raven. In še nekaj desetletij je minilo, da se je dokončno institucionaliziral v 33. členu Ustanovne listine Združenih narodov.

Knjiga *Vendetta in Koper 1686* je tako med drugim dokaz, da se iz zgodovine nismo veliko naučili. V knjigi avtor(ji) prikažejo procese mirnega reševanja sporov kot družbeno

institucijo, ki je omogočala ne samo razvoj družbenih odnosov, ampak tudi neke vrste "varnostno ventiliranje" družbe in tenzij v njej. Knjiga sledi logičnemu zaporedju. Prvo poglavje se pokriva z naslovom. Ukvarja se s konkretnim primerom maščevanja kot družbene institucije v Kopru sredi 17. stoletja. Čeprav bi po našem mnenju to poglavje moralo biti zadnje, ker obravnava konkreten primer, pa je morda dobro, da je prvo, saj bralca tako še bolj pritegne k branju. Analiza o sporih družin Tacco in del Bello je z vidika današnje situacije še kako aktualna. Dve pomembni družini (danes dve pomembni državi) se spopadeta zaradi konkretne zadeve. Posledice so jasne – sledi poskus rešitve zadeve, a ker zadeva ni družbeno dokončno rešena, se klobčič še bolj zaplete in zato pride do maščevanja. Maščevallec pobegne, družba pa opravi svoje delo. Četudi maščevalca ni in ostaja v prostovoljnem izgnanstvu, je pritisk družbe v smeri, da se morata sprti družini spraviti, močan. In se spravita. K temu ju namreč implicitno prisili prav družba, ki ju obdaja. Spor med tema družinama bi namreč oteževal delovanje koprskih družbe, pa tudi politično delovanje podestaja (predstojnika občinske uprave) in beneško vladavino. Za obče dobro je tako pomembno, da se stare zamere pozabijo. In kako bi se to dalo storiti lepše, kot s poroko, ki dokončno poudari pomen družbe nad posameznikom?

Drugo poglavje knjige je veliko bolj teoretsko. Rdeča nit je vprašanje reševanja sporov skozi družbene rituale in faze. Avtor natančno opiše

dilemo ritualov in procesov v sistemu reševanja sporov, kjer po sporu nastopi druga faza, faza maščevanja, nato pa tretja, faza sojenja. Če danes poznamo predvsem sojenje po črki zakona, je v tistih časih vladalo predvsem sojenje v duhu zakona. Zakon, ki ga je določila družba, ni bil za vse enak. Tako, kot tudi danes ni. “*La legge e' uguale per tutti*” je dokaz, da zakon ni enak za vse. Če bi bil, tega ne bi bilo treba napisati na stene italijanskih sodišč. A vrnimo se k vsebini knjige. Avtor v tem poglavju pojasni štiri stopnje obreda v javnih zadevah. Prvi korak je izraz spoštovanja (avtor ga imenuje *homage*), ki se izrazi v različnih oblikah (darilo, prvi priklon, *immixtio manum* ali *flexibus genibus*). Če sta prva dva bolj “posvetna”, izhajata druga dva iz krščanske doktrine. Vsekakor je namen prvega koraka izraz spoštovanja do tistega, h kateremu prihajaš. Korak dalje je t.i. *fides*, izraz pripadnosti, predanosti oz. privrženosti (odvisno od stopnje). Naslednji korak je umestitev (investitura), ko se posamezniku prizna ali dovoli privzeti položaj, ki mu gre. In končno, v primerih reševanja sporov pride do položaja *Pace Perpetua* – večni mir, ki vzpostavi most med poprej sprtima stranema. Te štiri faze so izjemno pomembne za razvoj srednje- in novoveškega sistema reševanja sporov. Vsekakor pa je prvi pogoj za njihovo delovanje družbena legitimacija, pa tudi družbena aktivnost, ki te faze vzdržuje in krepi v odnosu do posameznika.

Teoretičnemu poglavju sledi empirični del, ki obravnava reševanje konfliktov v Istri v 13. stoletju. V tem

delu avtor s kirurško natančnostjo opiše postopke in načine reševanja sporov, hkrati pa jasno poudari vlogo družbe pri tem. Edino, kar ostaja neznano, je, kako so se ti spori umeščali v hierarhijo takratne družbe. To, kar je pri *Vendetti* zelo natančno obdelano, morda tu deloma umanjka. Ne glede na to je treba priznati, da je tudi ta del izjemno bogat s podatki, analizo, pa tudi z družboslovno-humanistično noto progresivnega razvoja družbe in njene moči pri izvajanju kaznovanih ukrepov (do njenih različnih članov).

Z vidika jezikoslovja je izjemno bogato četrto poglavje, ki se ukvarja z jezikom maščevanja. Avtor(ji) v tem razdelku ustvari(jo) velik slovar strokovnih terminov v različnih jezikih. Ti resda izhajajo iz latinskega jezika, prevode pa lahko najdemo v angleškem, italijanskem, nemškem, črnogorskem, albanskem in slovenskem. Seveda ne gre le za aktualne izraze, ampak tudi za historične. Kot tak ima ta razdelek še večjo dodano vrednost, saj daje uvid in možnosti za raziskovanje tudi na jezikoslovnem področju.

Knjiga se zaključí z neke vrste povzetkom, ki pa ni opisen, ampak interogativen. V njem si avtor, povzemajoč dognanja, postavlja nova raziskovalna vprašanja o pomenu mirnega reševanja sporov v družbi srednjega in novega veka in danes. Na ta vprašanja ni jasnih odgovorov, tudi zato ne, ker jih ni mogoče dati. Terjajo namreč raziskavo in ponovno odkrivanje stvari, ki smo jih nekoč že poznali, pa smo jih zaradi kratkega zgodovinskega spomina pozabili.

Knjiga je izjemno delo. Ni klasična

---

knjiga lokalne zgodovine, četudi se do-  
bršen del teksta bere kot tak, ampak je  
knjiga, ki sodi na police svetovnih knji-  
žnic. Gre za delo, ki se ukvarja z eno  
od ključnih družbenih praks, ki jo do-  
življamo vsak dan, a se z njo zares ne  
ukvarjamo. Ker se odvija sama od sebe  
in sama po sebi. A v družbenem svetu  
in v svetu podružbljenih odnosov je  
tematika mirnega reševanja sporov  
več kot obdelana. Takšni dragoceni

kamenčki počasi vzpostavljajo mozaik  
vedenja in znanja o tem, kako spore  
reševati na načine, ki bodo koristili ne  
samo stranem v sporu, ampak celotni  
družbi. Knjigo velja vzeti v roke, bralcu  
pa priporočam, da si zanjo vzame čas.  
Zahteva namreč temeljito in zbrano  
branje, predvsem pa sprotne razmisle-  
ke o tem, v kakšni družbi in v kakšnem  
svetu živimo ter v kakšnem svetu želi-  
mo živeti in delovati.